IDEALUL NAȚIONAL

De la Nistru până la Tisa se întinde neamul nostru; de la Nistru până la Tisa se îndreaptă gândul tutulor acelora cari speră în întregirea neamului românesc. Dar dacă e ușor de a concepe un ideal, e mult mai greu de a-l realiza.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru a concepe un ideal, nu e nevoe de cât de o inimă caldă, capabilă de aspirațiuni puternice; pentru a'l realiza, trebue o inteligență rece înzestrată cu cultura necesară pentru a-și da seama de ce e posibil și de ce e utopie, și pentru a judeca, când și cum a venit momentul de a face un pas înainte, fără a

periclita prin măsuri nechibzuite tocmai cauza în serviciul căreia ne chiamă patriotismul. De aceia vedem din istorie, că masele au indicat totdeauna ţelul, dar nu l-au realizat nici odată, şi că atunci când el a fost atins, izbânda nu a avut loc de cât cu alte mijloace de cât acele indicate de curentul opiniei publice.

De la Petrarca şi până la Cavour, nu e student, nu e poet, care să nu fi cerut, în aclamaţiunile patrioţilor, unitatea Italiei. Ca s'o obţie însă, Cavour a fost obligat să disolve cinci Camere şi să combată pe Garibaldi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De la Barbarossa şi până la Bismarck n'a fost suflare germană, care să nu fi oftat după unitate. E ştiut însă că Bismarck a făcut-o având în

contra lui întreaga opinie publică a Prusiei.

Din aceste învăţăminte ale istoriei, reese că trebuie ceva mai mult, şi, în orice caz altă ceva de cât aclamaţiunile mulţimei, pentru ca o acţiune politică să aibă sorţi de izbândă. Inainte de toate trebuie să-ţi cunoşti interesul şi forţele tale proprii, apoi forţele adversarilor, şi în fine, să distingi dintre acei cari îţi cer amiciţia, pe acei ale căror interese sunt identice cu ale tale şi pe acei ale căror interese sunt contrarii. Pe cei dintâi să-i crezi, de cei de ai doilea să te fereşti.

Ne lovim, deci, de o mare nepotrivire între ideal şi realitate. De la Nistru până la Tisa, exclamă poporul. Imposibil, răspunde omul de stat.

Ingrămădit între două

BCU Cluj / Central University Library Cluj

mari puteri, cari deţin părţi nenumărate din neamul nostru; cu un vecin nesigur la sudul Dobrogei, Regatul Român ar compromite existenţa sa, dacă ar avea nebunia să intre în conflict cu o lume întreagă. Se impune deci, următoarea alternativă: ori să mergem cu Tripla Inţelegere ca să cucerim Transilvania, ori să mergem cu Tripla Alianţă ca să reîntregim Moldova până la Nistru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Răspunsul la această dilemă nu-l găsim în clamoarea mulţimei, ci într'un studiu serios al intereselor României.

Inainte de toate, România este un stat Dunărean; de gurele Dunărei atârnă viitorul ei economic, şi e o chestie de existenţă pentru dânsa, de a împiedica stăpânirea lor, de alţii de cât noi.

Dacă luăm Transilvania şi perdem gurele Dunărei, suntem perduţi şi Transilvania cu noi. Dacă, din contră, ne întindem până la Nistru, chestia Transilvaniei va rămâne o problemă, pe care o vor deslega generaţiunile viitoare, cu uşurinţă şi fără conflict cu Imperiul Austro-Ungar. Se înţelege că de gurele Dunărei este legată şi neutralitatea Strâmtorilor, neutralitate care nu e numai un interes românesc, dar un interes comun al popoarelor balcanice.—Intr'un cuvânt, interesul bine înţeles, ne îndeamnă să recâştigăm Basarabia şi să asigurăm neutralitatea Bosforului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dacă trecem acum la a doua parte a problemei, ne vom convinge uşor, studiind interesele beligeranţilor, în cine trebue să avem încre-

dere. Despre claritatea cu care Rusia anunţă intenţiunile sale, în caz de izbândă, nu avem a ne plânge. Atât Ţarul în manifestul său, cât şi miniştrii Goremkyne şi Sazonow, în declaraţiunile lor râvnesc stăpânirea deplină a Mărei Negre, inclusiv Bosforul şi Dardanelele. Dar, chiar dacă Rusia ar fi zis contrariul, totuşi, istoria ei dovedeşte că accesul la mare are atâta însemnătate, încât, pentru dânsul, a făcut şi va face sacrificii uriaşe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Respinsă prin Japonezi de la marea răsăriteană, ea şi-a reluat tradiţionala ei politică spre apus, şi astăzi crede că a venit momentul de a da fiinţă idealului Marei Catarina.—Că stăpânirea Bosforului îi va da posibilitatea de a zădărnici concurenţa ce i-ar putea face producţiunea

mănoasă a basinului Dunărean, aceasta cade subt bunul simţ, şi ar fi o stranie politică naţională, aceia care ar făuri ea singură, lanţurile ce ne vor încătuşa. Ori care ar fi promisiunile Rusiei, să nu uităm că interesele ei sunt contrarii cu ale noastre, şi avem prea bună opinie de patriotismul ei, ca să credem că ea va sacrifica interesele ei, pentru ale noastre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Intorcându-ne acum spre cealaltă grupă de Puteri, vedem că, în trecut, Germania a luat totdeauna apărarea noastră. Prusia a zădărnicit, în diferite rânduri, veleităţile de a împărţi Principatele. Germania, la conferinţa de la Londra, a sprijinit victorios drepturile noastre pe Dunăre, şi ei se datoreşte, în mare parte, avântul nostru economic. Dacă mai adăo-

găm că Germania are, mai mult de cât oricare altă Putere, nevoie de neutralizarea Strâmtorilor, pentru dezvoltarea sa economică, trebue să recunoaştem că interesele noastre sunt identice cu ale Germaniei. Aceasta a fost şi convincţiunea tuturor oamenilor noştri de stat, cari toţi, fără distincţiune de partid, au preconizat alipirea de Tripla Alianţă. Cât pentru Austro-Ungaria, interesele ei sunt astăzi, mai mult de cât oricând, identice cu cele germane, şi o izbândă comună ar fi totodată şi o izbândă a Românilor de dincolo de Carpaţi.

Conchidem: Onoarea, interesul, recunoştinţa ne împinge spre Germania: acolo e salvarea noastră, acolo e viitorul nostru.

——————oxxo——————

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Neutralitatea

MOTTO

Un popor care are conştiinţa valoarei sale, nu se poate mulţumi cu asigurarea stărei sale materiale; el dă dovezi de energie morală şi de putere de sacrifciu în urmărirea aspiraţiunilor sale ideale.

Giolitti

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe câmpiile Poloniei, pe crestele Carpaţilor, în nordul Franţei se dau lupte uriaşe de al căror rezultat atârnă şi soarta noastră, şi sunt oameni politici cari vor să impuie ţărei şi Coroanei o neutralitate definitivă.

Motive pentru o asemenea politică periculoasă prin slăbiciunea ei nu se invoacă, fiindcă e greu de a da ca mo-

tiv lipsa de bărbăţie, ci se pune înainte un pretins vot al consiliului de Coroană.

Legenda aceasta trebuie distrusă odată pentru totdea una.

Consiliul de Coroană nu a votat neutralitatea.

Consiliul de Coroană a respins propunerea domnului Carp de a intra imediat în luptă alături de Germania, a respins apoi în unanimitate, ideia de a merge cu Rusia, şi propunerea de neutralitate combătută de domnul Carp a fost înlocuită cu propunerea de *espectativă armată*, făcută de domnul Marghiloman.

Acesta este adevărul şi rămâne bine înţeles că răspunderea unei politici fatale pen tru ţară şi tron rămâne întreagă acelor cari o propovăduesc.

Fatală pentru Ţară!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ar fi o neînţeleasă iluziune să credem că am putea sta simpli spectatori ai conflictului european şi că biruitorii se vor grăbi a ne plăti inacţiunea noastră.

Cel mult, am putea spera să rămânem în limitele de astăzi.

In cazul acesta ne-am găsi faţă cu o situaţiune de o gravitate excepţională.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Statul are astăzi o datorie flotantă de 400 de milioane, credite acordate în temeiul unor nevoi strângătoare, se pot evalua la alte 600 de milioane deficitele bugetare.

Dacă va mai ţine războiul şase luni, va mai spori cu două sute de milioane miliardul de *mai sus.* Şi atunci la cine avem să ne adresăm?

Germania învinsă, nu va putea să ne vie în ajutor; învingătoare, e probabil că nu

se va grăbi a răsplăti ingratitudinea noastră.

Tripla Inţelegere, care astăzi a şi cheltuit aproape 20 de miliarde, şi ale cărei sarcini vor creşte din ce în ce mai mult, chiar în caz de victorie, va trebui să lecuiască ranele sale, până a nu satisface nevoile unui indiferent şi atunci se va impune o reducere simţitoare a budgetului nostru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bilanţul neutralităţei va fi deci: lipsa de amici în afară, lipsa de mijloace în lăuntru, şi stagnaţiune complectă în înzestrarea ţărei cu mijloace de producţiune, fără să mai vorbim de reducerea armatei şi a unui număr însemnat de funcţionari peste care s'ar altoi depresiunea morală a unei inacţiuni suspecte.

Tabloul acesta trist dar

veridic în sprijinul căruia vom aduce la nevoe probe amănunţite, se schimbă dacă intrăm în acţiune acolo unde ne chiamă onoarea şi interesul nostru.

Basarabia reluată ne-ar aduce un spor de putere care ne-ar permite să menţinem şi armata şi bugetul în starea lor normală, şi Germania recunoscătoare ne-ar înlesni lichidarea situaţiunei noastre financiare.

Fatală pentru Tron!

Avem un tânăr Suveran spre care se îndreaptă speranţele noastre, şi care are nevoe să dobândească două lucruri care forţamente îi lipsesc încă; autoritatea în lăuntru şi încrederea în afară.

Cu neutralitatea nu va putea obţine nici una, nici alta; şi când regularea situaţiunei europene va lăsa neutrala Ro-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

mânia slăbită şi izolată, toate nemulţumirile se vor îndrepta în contra Coroanei.

Toţi acei care erau pentru acţiunea cu tripla alianţă sau în contra ei, vor face Coroana răspunzătoare de efectele inacţiunei noastre.

Nemulţumirea alimentată prin reducerea forţată a budgetului, va lua proporţiuni din ce în ce mai grave şi intrigile din afară vor găsi un teren pregătit de noi înşine.

Să nu se uite că dacă numele de Hohenzollern este o mîndrie şi o forţă, el este tot-odată în ochii unei puteri ce se dă astăzi de amică, o piedică ce trebueşte înlăturată.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Transilvania sau Basarabia

Când în mijlocul furtunei, ce devastează Europa, ne gândim la uşurinţa cu care la noi opinia publică se pronunţă în favoarea unor soluţiuni, cari ar fi atâtea trădări, dacă ar fi chibzuite, ne întrebăm cu mirare, ce a devenit acel bun simţ, care a caracterizat pe strămoşii noştri şi care ne-a permis să ne strecurăm prin atâtea vijelii seculare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La aceasta nu e de cât un răspuns: Poporul e astăzi ademenit de mirajul unor promisiuni fantastice; cu cât va merge el încă înainte, cu atât se va evapora mirajul şi avem convingerea, că,

pus faţă cu realitatea, el va redobândi calităţile strămoşeşti. Il rugăm deci să ne dea mâna şi să facă cu noi o mică explorare a terenului, unde are să se desfăşoare acţiunea noastră.

Inainte de toate vom recunoaşte cu toţii, că singuri nu putem face nimica şi că ori cu cine ne vom alia, condiţiunile păcei, în caz de izbîndă, vor atârna în mare parte de puternicii noştri aliaţi. O prudenţă elementară ne sileşte deci să ştim de mai înainte, care vor fi acele condiţiuni şi, ca să mergem la sigur, vom lua ca un maximum promisiunile ce ni se fac şi de-o parte şi de alta pentru cooperarea noastră.

Ce ne zice Rusia ?

Ea ne promite părţile româneşti din Bucovina şi din Transilvania, tace despre Ba-

nal, Crişiana şi Maramureşul şi revendică pentru dânsa toată marea Neagră cu strâmtorile; acestea ar fi condiţiunile păcei care ne-ar privi pe noi.

In cazul acesta mirajul încântător al întregirei neamului dispare şi ne găsim faţă de următoarea trunchiare a elementelor româneşti: Bucovina devine rusească până la Siret şi va avea soarta Basarabiei, adică soarta unei desnaţionalizări apropiate. Maramureşul asemenea va fi deslipit de Transilvania sub cuvântul că acolo sunt elemente ruteneşti. Banatul va fi dat Serbiei, iar Crişiana Ungurilor. Ca să ştim care va fi atunci soarta Românilor din Banat, nu avem de cât să recitim memoriul lui Mocioni asupra Mitropoliei din Carlovitz, care începe cu următoarele cu-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

vinte : „Cred că nu mai exis-
„tă Român drept credincios
„în împărăţia Austriei, căruia
„să nu-i fie cunoscute şi sim-
ţite fatalele urmări ale neca-
„nonicei şi nefireştei noastre
„legături de Hierarhia sâr-
„bească din Carlovitz. Sfânta
„noastră biserică, după cuvân
„tul Mântuitorului, după în-
„văţătura Apostolilor, după
„prescriptele consiliilor ecu-
„menice, *biserica populară şi*
„*naţională* prin Carlovitz de-
„venise institut *de propagan-*
„*dă străină.*"

Iată deci Românii din cea mai mare parte a Bucovinei, din Maramureş, Crişana şi Banat pierduţi definitiv pentru noi. Elementul slav se va întinde încet, încet ca un cerc de fier, ce ne va strânge din toate părţile şi îndepărtaţi de la mare după placul Rusiei, România liberă de astăzi va

BCU Cluj / Central University Library Cluj

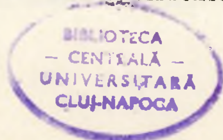
deveni vasala imperiului dela nord, iar încoronarea dela Alba-Iulia va fi încoronarea unui Poniatowski şi nu a unui Mihai Viteazu.

Şi acum întrebat-au acei ce ne împing la o asemenea politică nefastă, dacă Românii din imperiul austro-ungar vor de noi cu condiţiunea desmembrărei lor, spus-au ei celor cari îi aclamau la Dacia că în schimbul unei mici părţi a Transilvaniei avem să sacrificăm milioane de Români şi neatârnarea economică a Regatului? Nu, n'au făcut-o, şi dacă nu ne îndoim de patriotismul lor, ne îndoim grozav de destoinicia lor în conducerea destinelor noastre.

Ce ne oferă tripla alianţă?

Ea ne oferă Basarabia întreagă, adică salvarea a aproape două milioane de Ro-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

mâni, ne asigură neutralizarea strâmtorilor, adică neatârnarea noastră economică, şi îndepărtează dela graniţele noastre orice presiune panslavistă.

Şi acum putem alege în cunoştinţă de cauză. Toată lumea e prevenită şi nu va mai putea nimeni invoca scuza că n'a ştiut.

De acea mai puţină declamaţiune pe străzi şi mai serioasă preocupare de interesele noastre, mai puţin entuziasm nebulos şi mai mult bun simţ, iată ce dorim tuturor Românilor şi va veni o vreme în care ne vor fi recunoscători, că le-am dat posibilitatea să zică, că au gîndit totdeauna ca noi.

——xox——

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ROMÂNII DIN AUSTRO-UNGARIA

In numărul trecut am arătat că victoria Rusiei ar semnifica pentru noi, pierderea definitivă a elementelor române din Basarabia, Bucovina, Maramureş şi Banat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am mai pus în evidenţă, că victoria Germaniei ne-ar aduce dezrobirea Basarabiei şi ar fi o garanţie a neatârnărei noastre economice.

Ca să studiem însă chestia românismului, sub toate feţele ei, ne rămâne să vedem, care ar fi situaţiunea şi viitorul conaţionalilor noştri în caz de izbândă a Triplei Alianţe.

In starea actuală asistăm

la o întărire netăgăduită a ideei naţionale dincolo de Carpaţi, pe când o tăcere de moarte domneşte dincolo de Prut.

Aceasta dovedeşte apriori, că posibilitatea de a se manifesta, este mai mare sub dominaţiunea Austro-Ungariei de cât sub acea a Rusiei şi această libertate relativă va creşte cu siguranţă, în urma atitudinei leale ce Românii au păstrat faţă de ideea de stat a Regatului Ungar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rezultatul victoriei va fi, cu siguranţă, un spor de drepturi, căci în fine — ce vor Românii de dincolo?

De îndată ce ei îşi sacrifică viaţa şi averea cu acelaş eroizm, cu care o fac maghiarii; nu sunt ei în drept să ceară, ca egali pe câmpul de luptă faţă de gloanţele duşmane să fie odată victorioşi,

şi egali faţă de legile cari reguleează viaţa lor comună sub coroana Sfântului Ştefan ?

In această transformare a raporturilor dintre maghiari şi Români, vom avea şi noi Românii din Regat un cuvânt de spus şi aceasta fără să putem fi acuzaţi că ne amestecăm în chestiunile interne ale statului vecin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Orcât de strălucite ne-am închipui noi victoriile Triplei Alianţe, nu admitem că Rusia va eşi din războiul actual atât de zdrobită, în cât conflictul de astăzi să nu se poată reînoi.

Atunci o elementară prevedere va impune o alianţă defensivă şi ofensivă a puterilor centrale de la Stokholm şi până la Ţarigrad şi intrarea noastră în această alianţă va fi atât de preţioasă, în

cât vom izbuti să convingem pe maghiari, că ei pot conta pe neamestecul nostru în afacerile lor, pot conta pe fidelitatea Românilor de dincolo dacă se vor mulţumi să găsească în ei buni cetăţeni, iar nu şi buni maghiari.

Bilanţul va fi deci: Regatul întărit prin luarea Basarabiei, Românii de dincolo scăpaţi de dezmembrare şi fericiţi în exerciţiul noilor lor drepturi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce va mai aduce un viitor îndepărtat, — aceasta se sustrage vederei noastre. Atât ştim că neamul nostru, va fi recunoscător acelor cari în fiecare fază a desvălirei noastre au venit să distingă ce e posibil din ce e utopie şi au lăsat fiecărei vremi sarcina ei în mersul înainte spre ideal.

——xox——

Finanțele Țărei

MOTTO:
Donnez-moi de la bonne politique je vous donnerai de bonnes finances.

Baron Louis

Foaia noastră nu este o
BCU Cluj / Central University Library Cluj
foaie de partid ea nu are misiunea de a interveni în luptele pentru putere; de aceia, cu toate că am avea critici amare de făcut asupra modului cum d. Costinescu înţelege ocrotirea intereselor economice, vom lăsa această sarcină altor confraţi. Nu putem însă, să nu ne preocupăm de situaţiunea financiară, în care ne vom afla în curând, şi care se va deosebi în rău, de starea înfloritoare în care ne-a

găsit războiul european. O scurtă vedere retrospectivă ne va arăta gravitatea acestui contrast.

Inaintea războiului asistam în România la un avânt economic care cuprindea toate ramurele producţiunei noastre. Urcarea tutulor valorilor mobile şi imobile, activitatea febrilă în construcţiuni, bani ieftini, excedente ne mai pomenite în budgetul statului, care permiteau îmbunătăţirea şi complectarea instrumentelor de muncă naţională, iată tabloul încântător care provoca bucuria, dar şi uimirea tutulor. Războiul se declară, şi de o dată valorile mobiliare şi imobiliare scad, banii se scumpesc, excedentele se transformă în deficite, şi toată activitatea economică este lovită de ataxie.

Cauzele le găsim în chiar

BCU Cluj / Central University Library Cluj

geneza prosperităţei noastre. Stat tânăr, nu am putut găsi în propriile noastre mijloace ace muncă acumulată în cursul generaţiunilor, care se numeşte capital, şi toată producţiunea noastră, era alimen tată prin bani străini.

In această privinţă, trebue să recunoaştem că Germania, în curs de treizeci de ani, a fost şi faţă de statul şi faţă de comerţul român, un *bailleur de fonds,* de o bunăvoinţă şi de o moderaţiune pe care nu le-am găsit nici la francezi nici la englezi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ori cât de germanofobi am fi, nu putem nega că starea înfloritoare de acum un an, se datorea banului german, şi această constatare ne va servi mai târziu la orientarea politicei noastre. Până atunci să expunem mai amănunţit starea de astăzi.

Vom începe cu situaţiunea extra-budgetară :

Creditele acordate prin diferite legi se urcă la peste un miliard, şi anume :

328.910.000	Războiu
39.500.000	Finanţe
69.500.000	Culte
2.250.000	Interne
504.235.000	Lucrări publice
3.460.000	Justiţie
30.185.000	Domenii
200.000	Industrie
22.264.000	Teritoriile noi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Total 1.000.504.000

Faţă de aceste credite, avem împrumuturi contractate, până la concurenţa de 515.000.000 şi anume :

180.000.000 împrumutate de d. Marghiloman

200.000.000 împrumutate la Banca Naţională

125.000.000 împrumutate în

Anglia
10.000.000 împrumutate în
Italia

Fiind însă că cele din urmă trei împrumuturi sunt flotante, ajungem la rezultatul că din creditele de un miliard, numai 180 de milioane sunt acoperite, iar restul de 820 de milioane, stau în aer până ce împrumuturi ulterioare, îl vor consolida.

Ca să nu fim bănuiți de un pesimism intenționat am cercetat câte din creditele acordate, ar putea fi anulate și am ajuns la cifra de 100 de milioane, care și acelea ar trebui luate de la Lucrări publice, și de la Culte, adică de acolo unde nevoile sunt mai mari. Oricum ar fi, în cazul cel mai bun tot ar trebui să facem apel, la creditul exterior pentru suma de 720 de milioane. Vom vedea acuș

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de unde şi în ce condiţiuni.

Trecând acum la bugetul ordinar ar fi să tăgăduim evidenţa, dacă n'am recunoaşte că, stagnaţiunea afacerilor, va produce fatalmente, o scădere simţitoare, la vămi, la căi ferate, la timbru şi înregistrare, la patente, şi la mai toate veniturile indirecte.

Pe baza constatărilor actuale vom evalua scăzământul anual pe durata crizei, la minimum 120 de milioane, care împovărîndu-se cu greutăţile schimbului, se va mări încă cu vre-o 25 de milioane. Vom trăi deci din datorii, iar când pacea ne va permite să lichidăm trecutul, ne vom găsi descoperiţi cu o sumă mai mare decât miliardul prevăzut în calculele de mai sus, şi trebue să ne punem de pe acuma întrebarea dela cine am putea căpăta noi sumele

BCU Cluj / Central University Library Cluj

trebuitoare, nu numai pentru consolidarea datoriei flotante dar şi pentru alimentarea activităţii noastre economice, care singură poate să redea bugetului, elasticitatea din trecut.

Studiind starea financiară a Statelor Europene care ar putea intra în cont, adică, a Germaniei, Franţei şi Angliei, vedem că din ele Germania s'a arătat financiarmente mai puternică. Pe cînd Germania găseşte în propriile sale resurse, mai mult de cât nu'i cer nevoile, Franţa face apel la capitalurile americane şi Anglia ca să susţină cursul emisiunilor sale, impune Băncei sale, lombardarea noilor valori, pe un curs mai ridicat de cât acela al pieţei.

Faţă cu Franţa lucrul se explică uşor: In loc să imiteze pe germani, cari au întrebu-

inţat toate economiile lor în întărirea producţiunei interne, francezii, cu ochii ţintiţi la graniţă, au pus toate rezervele lor, la serviciul organizărei armatei ruseşti. Faţă de Anglia însă nimeni nu se aştepta la aşa greutăţi financiare, dar e de presupus că sarcinile militare, fiind la dînsa întreit de mari decât la alţii, producţiunea ei fiind exclusiv industrială şi comercială, războiul începe a slei chiar avuţii cari păreau nesecate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ne ştim desbrăcaţi de orice patimă, şi nu e o idee preconcepută, dacă din toate operaţiunile financiare la care asistăm, am căpătat convingerea că nu Franţa, nu Anglia, chiar victorioase, ci numai Germania, va putea să ne vie băneşte în ajutor. De aceea şi subt punctul financiar, dorim

victoria ei, şi dorim din tot sufletul să ne purtăm aşa încât ea odată victorioasă, să nu vază în noi numai nişte ingraţi cari nu merită ajutor.

In cazul acesta, o criză teribilă va zgudui finanţele noastre, şi cu dînsele întregul Stat până în temeliile lui; iar răspunderea va fi a acelora cari n'au fost capabili nici de energie nici de prevedere politică.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1) vorbim de cele generale.